РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА“
„LIBERTY“
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виасувати на адресу „SVOBODA“.

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893
„SVOBODA“
„LIBERTY“
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., вівторок, 24-го вересня 1918. Ч. 114. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, September 24, 1918. No. 114.

1,750.000 АМЕРИКАНЦІВ НА БОЄВІМ ФРОНТІ.

ПРОТЕСТ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ТЕРОРУ В РОСІЇ.

Німці затопили від початку війни 24 міліонів тон кораблів.

Побідний наступ Англійців в Палестині.- 18.000 Турків взято в полон.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

1,750.000 АМЕРИКАНСЬКИХ ЖОВНІРІВ У ФРАНЦІЇ.

ВАШІНГТОН, 21. вересня. — **Генерал Марч заявив нині, що ЧИСЛО АМЕРИКАНСЬКИХ ЖОВНІРІВ, ВИСЛАНИХ НА БОЄВИЙ ФРОНТ, ПЕРЕХОДИТЬ 1,750.000.**

Дальше заявив він, що всі вісти з поля битви, які одержано в протягу останного тижня, були корисні.

НА МОРИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

НІМЕЦЬКІ ПІДВОДНІ ЛОДКИ ЗАТОПИЛИ 24 МІЛІОНІВ ТОН КОРАБЛІВ.

Зменьшене виносить однак лише 3,300.000 тон.

ВАШІНГТОН, 21. вересня. — Нинїшний урядовий звіт виказує, **що в часі від серпня 1914 р. до вересня 1918 р. німецькі підводні лодки затопили около 24 міліонів тон кораблів, належачих до аліянтів і невтральних держав.**

В тімсамім часі побудовано нових кораблів на 14 міліонів тон і забрано невтральних кораблів на 3 міліони тон так, що зменьшене виносить всего 7 міліонів тон.

Колиж однак узглядинить ся, що аліянти захопили 3,700.000 тон кораблів неприятеля, **то дійсне зменьшене скількости тон виносить з днем 1. вересня 1918 р. всего 3,300.000 тон.**

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ВІСКОВА ДИКТАТУРА АБО НАРОДНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

В короткім часі положене в Німеччині мусить виясвити ся.

СТОКГОЛЬМ, 21. вересня. „Фолькете Дагеблад“ поміщає на підставі достовірних вістий з Німеччини отсю вістку:

„Правлячі круги в Німеччині є прибиті і дні теперішного правительства є вже почислені. На його місце прийде або війскова диктатура, що рівнало би ся поставленем всього на одну карту, або правительство, в склад котрого війшли би провідник центра Ерцбергер і провідник соціялістичної більшости, Шайдеман, які злучать весь нарід під кличами: „Мир без заборів і відшкодовань, відбудоване Бельгії, плебісцит в справі Альзації і Льотарингії, загальне право голосованя і додане додаткових прав парляментови“.

Жадане німецьких соціялістів і центра.

АМСТЕРДАМ, 21. вересня. Соціял демократи в Німеччині заявили, як се доносить „Лайпцігер Тагеблят“, готовість приступити до утвореня парляментарного правительства під слідуючими условинами:

1. **Знесене деяких параграфів в теперішній конституції.**

2. **В склад правительства мають війти що найменьше два або три соціял-демократи яко члени кабінету.**

3. **Обсаджене соціялістом котрогось важного політичного уряду, правдоподібно теки міністра внутрішних справ.** Кандидатом на становище має бути **Фрідріх Еберт,** президент головної комісії в німецькім парляменті.

Партії, які творять в німецькім парляменті центр, рішили своє становище супроти канцлера на зборах в понеділок. Часть центра під проводом Геребера бажає, щоби Гертлінг позістав надальше на становищи канцлера. Більшість однак домагаеть ся його уступленя. Його наслідником мав би бути гр. Брокдорф-Ранцав, теперішний німецький посол в Копенгаген.

„Мобілізація до послідного жовніра“, каже Шайдеман.

КОПЕНГАГЕН, 20. вересня. З нагоди дискусії над відкиненем аліянтами мирового предложеня австро-угорського правительства, Шайдеман заявив в соціялістичнім органі „Форвертс“, як слідує:

„Що станеть ся, коли аліянти відкинуть мир?“

„Полишаеть ся лише одна річ; мобілізація до послідного жовніра“.

У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Сіамські війска у Франції.

ПАРИЖ, 19. вересня. — **До Франції прибули сіамські війска враз з головним командантом і генеральним штабом, щоби взяти участь у війні поруч аліянтів.**

(Сіям виповів війну Німеччині і Австро-Угорщині в червни 1917 року. Сіямське правительство видало було у своїм часі поклик в цїли утвореня армії з добровольців, яка мала відійти на поле битви до Европи. Правильна армія сіямська числить 10 дивізій).

В ТУРЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ВЕЛИКА ПОБІДА АНГЛІЙЦІВ В ПАЛЕСТИНІ.

Взято в полон 18.000 Турків і здобуто 120 гармат.

ЛОНДОН, 22. вересня. — Урядовий звіт англійського головного штабу звучить:

„В суботу о год. 9-тій вечером ліве крило нашої армії дійшло до Бейтдаян-Самарія-Бірафур, наганяючи турецькі війска в огонь кінноти, яка оперувала на захід від Єрусалима.

„Зусиля неприятеля, щоби переправити ся через долину ріки Йордан, були також безуспішні. Вони потерпіли тяжкі втрати від летунів, які безвпину бомбардували і острілювали їх машиновими крісами.

„Наша кіннота заняла місто Назарет і обсадила залізничний шлях і дороги, які ведуть через Йордан до Ієр-ед-Дамер.

„Дотепер полонено 18.000 Турків і здобуто 120 гармат“.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ЗАМАХ НА ЖИТЄ ЛЬВА ТРОЦЬКОГО.

Троцький вийшов зовсім цілий.

АМСТЕРДАМ, 21. вересня. — **В Курску зроблено напад на Льва Троцького, большевицького міністра війни, в цїли його замордованя,** як се доносить телеграма, вислана з Києва кореспондентом „Лайпцігер Абендцайтунг“.

Кореспондент доносить дальше, **що жовнір віддав два стріли до Троцького, але оба стріли хибили ціль.**

МОСКОВСЬКА БУРЖУАЗІЯ ПЕРЕХОДИТЬ НА СТОРОНУ АЛІЯНТІВ.

Мілюков заявив ся за зближенем до Німеччини.

СТОКГОЛЬМ, 20. вересня. — Вісти, які наспіли до Москви про події в Архангельску і Владивостоці, та вісти про останні побіди аліянтів на західнім фронті спричинили, **що симпатія московської буржуазії звернула ся в користь аліянтів.**

Ся зміна є цікавим явищем. **Недавно тому проф. Мілюков, барон Нольде і богато инших визначних провідників кадетів заявили ся були за зближенем до Німеччини.** Тепер однак проф. Мілюкова виключено з партії кадетів, а провідники кадетів у Москві заявили ся за новою орієнтацією в користь аліянтів. Вони іменно надіють ся, що західним державам удасть ся остаточно повалити большевицьке правительство.

ПРОТЕСТ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ТЕРОРУ.

Взиває союзні і невтральні держави до співділаня.

ВАШІНГТОН, 21. вересня. — Щоби положити конець большевицькому теророви, американське правительство вислало слідуючу телеграму до дипльоматичних представників в столицях аліянтів і невтральних держав:

„Правительство одержало з достовірних жерел вістку що спокійні російські горожани в Москві, Петрограді і в инших містах терплять від небезпеки масового терору та падуть жертвою масового караня смертию. Тисячі осіб розстріляно навіть без переведеня слідства; кождої ночи десятки російських горожан карасть ся немилосерно смертию; невідповідальні банди заспокоюють свої дикі пристрасти щоденним масакрованем невинних людий.

„З тої причини, що американський нарід горячо бажає жити в приязни з народом російським і уділити йому всю можливу поміч в його боротьбі о привернене демократичних принципів і самоурядованя, а американський нарід робить се виключно в інтересі російського народу, тому правительство відчуває, що воно не може мовчати і здержати ся від висказаня свого обуреня з приводу терору. А навіть дальше, воно думає, що, положити конець дикій різні російських горожан, всі цивілізовані держави повинні заявити своє обурене супроти такого варварства.

„Запитуємо отже, чи правительство, яке ви заступаєте, було би за тим, щоби розпочати в тім напрямі якусь акцію, яка би була переведена зовсім окремо від воєнної атмосфери і війни, а якої цїлию було би запобігти злочинам, проти яких цивілізація мусить протиділати“.

Московські імперіялісти протестують проти большевиків.

АМСТЕРДАМ, 21. вересня. — На недавнім конгресі московських імперіялістів і членів російської думи в Києві порішено, як се доносить телеграма зі сього міста, видати відозву до публичної опінії в Европі і до всіх правительств з просьбою, щоби положили конець „большевицькому терирови“.

—o—

Американський консуль у Москві не був увязнений.

ВАШІНГТОН, 20. вересня. — Норвеський департамент загр. справ повідомив нині американський департамент загр. справ, що вісти про арештоване американського генерального консуля у Москві, Пула, були безпідставні. Консуль Пул є на волі і до 18-го вересня норвеське правительство стояло у безпосередній комунікації з Москвою.

Аліянти затопили два большевицькі кораблі на Двині.

ЛОНДОН 21. вересня. — Війска аліянтів, які оперують здовж ріки Двини, у північній части Росії, затопили два неприятельські кораблі і здобули три гармати, як се доносить урядовий рапорт англійського головного штабу.

Війска аліянтів завдали большевикам тяжкі втрати.

Переслідоване Англійців, Французів і Американців.

АМСТЕРДАМ, 22. вересня. Російський народний комісар у Вологді мав візвати населене цілої губернії, щоби як найострійше переслідувало англійських підданих і американських та французьких горожан.

В богато містах прийшло до заворушень проти горожан **держав аліянтів.** Як се доносить кореспондент „Гамбургер Нахріхтен“, **кількох Французів і Американців замордовано.**

Совет приказав англійцям сейчас виїхати з Росії.

АМСЕРДАМ, 20. вересня. **Савєтське (большевицьке) правительство візвало представників Англії, щоби вони безпроволочно опустили Росію,** як се доносить телеграма з Берліна, покликуючи ся на телеграму з Москви до „Везер Цайтунг“.

Розстріляне організаторки „батальону смерти“.

ЛОНДОН, 20. вересня. — Александра Б., організаторка російського жіночого батальону смерти, зістала дня 12. вересня покарана смертию у Вітебску за співучасть її в протиреволюції, як се доносить нинішна берлінська бездротна телеграма.

Александру Б. розстріляно, як се подає телеграма.

Німецький цісар візвав Німців в Росії попирати большевиків.

ПЕКІН, 22. вересня. — Тут одержано вісти, що німецький цісар видав дня 10. вересня приказ до всіх австрійців і Німців в Росії, в якім сказано, що їх першим обовязком є лучити ся з війсками большевиків і ставити опір Японії і аліянтам, які намагають ся привернути східний боєвий фронт.

Німці опорожнюють Естонію і Лівонію.

АМСТЕРДАМ, 21. вересня. — У Вильні підписали німецькі і большевицькі делегати умову, на підставі котрої **Німеччина згодила ся опорожнити заняті краї, Естонію і Лівонію.**

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ГЕТЬМАН СКОРОПАДСЬКИЙ ПОВЕРНУВ З ГОСТИНИ У НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ.

Німецький цісар надіеть ся близшого порозуміня і співділаня між Німеччиною і Україною.

АМСТЕРДАМ, 20. вересня. — **Український гетьман, ґенерал Скоропадський, диктатор України, повернув з Берліна до Києва.** Перед відїздом до Києва гетьман вислав до німецького цісаря Вільгельма працальну телеграму, на котру, як се доносить телеграма з Берліна, німецький цісар мав дати отсю відповідь:

„Мене се дуже тішить, що опускаєте Німеччину з вдоволяючими вражінями та що ви мали нагоду переконати ся о заінтересованю і симпатії, з якою відносить ся наш загал до відродженя українського народа.

„Навязане особистих зносин з особами, в руках котрих спочиває власть в Німеччині доведе, я вірю в се, до взаїмного довіря і порозуміня та улекшить дальше співділане обох народів“.

УКРАЇНА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ТЕРОРУ.

Просить Німеччину о опіку над Українцями в Росії.

АМСТЕРДАМ, 20. вересня. — **Українське правительство,** як се доносить телеграма, **порішило вислати протест до всіх країв проти арештованя і каране смертию українських горожан з Росії і проти „нелюдської“ форми політичної боротьби, яка тепер там має місце.**

В поклику до ріжних правительств містить ся візване, щоби приступили до одної акції з протестуючими.

Українське правительство порішило також просити Німеччину о охорону Українців в Росії.

УКРАЇНА ГРОЗИТЬ БОЛЬШЕВИКАМ ПІМСТОЮ.

ЛОНДОН, 15. вересня. — **Український міністер заграничних справ вислав до московського правительства ноту, в якій говорить ся, що українське правительство розпічне переслідуване московських горожан на Україні, коли московське правительство в протягу 24 годин не випустить на волю всіх Українців, арештованих в Москві і Петрограді.**

НІМЦІ ЗАЖАДАЛИ ВІД БОЛЬШЕВИКІВ УСУНЕНЯ З УКРАЇНИ СВОЇХ АГІТАТОРІВ.

ВАШІНГТОН, 20. вересня. — Між документами, які привіз зі собою з Росії Едгар Сісон, представник комісії для публичного інформованя, находить ся також листа анархістів, яких уживано для цїлий большевицького і німецького правительства. Між тими находять ся імена осіб, загально звісних.

Один з документів вказує, що німецьке правительство зажадало було від большевиків усуненя своїх агітаторів з України тому, що їх присутність була небезпечна для німецького генерального штабу.

Подібне жадане поставило німецьке правительство щодо відкликаня агітаторів з Естонії, Литви і Курляндії.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР, БАРОН МУМ, В БЕРЛІНІ.

АМСТЕРДАМ, 17. вересня. — Барон Мум фон Шварценштайн, німецький амбасадор на Україні, прибув з Києва до Берліна разом з генералом Гренером.

РЕВОЛЮЦІЙНІ ЗАВОРУШЕНЯ НА УКРАЇНІ.

Революціонери висадили у воздух німецький поїзд.

СТОКГОЛЬМ, 20. вересня. — **Українські повстанці висадили у воздух німецький військовий поїзд і здобули 10 сіл,** як се доносить телеграма з Петрограду.

В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 20, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

АВТОНОМІЯ ДЛЯ ЧЕХО-СЛОВАКІВ І ПОЛУДНЕВИХ СЛАВЯН БУДЕ СИЛІДУЮЧОЮ МИРОВОЮ ОФЕРТОЮ АВСТРІЇ.

ВАШІНГТОН, 21. вересня. — **Автономія для двох великих груп поневолених народів в Австро-Угорщині — Чехо-Словаків і полудневих Славян — буде правдоподібно найблизшою мировою офертою австро-угорського правительства.**

Такий крок зі сторони Австрії предсказав вже один з аліянтських дипльоматів, який є дуже добре обізнаний з европейською дипльоматією. Австрія думає, що в сей спосіб сповнила би домагане Англії, а не президента Вілсона, який у своїх домаганях пійшов значно дальше, жадаючи цілковитої независимости для Чехо-Словаків і полудневих Славян.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	1.75	на пів року	1.75
3 months	1.00	на 3 місяцї	1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	2.00	на пів року	2.00
3 months	1.25	на 3 місяцї	1.25
Single copy 3 cents.		Поодинокe число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всї оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

ДО ДІЛА В СПРАВІ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ.

В сю суботу, дня 28. с. м. зачинаєть ся акція в цілих Злучених Державах за 4-тою Позичкою Свободи, яка має виносити 6 міліярдів долярів, які держава позичить в народу на 4¼%.

Обовязком Українців в сій републицї є занятись як найщирійше та як найпильнійше приєднуванєм позичаючих Українців, то значить купуючих бонди. Сим разом Українцї повинні ужити всїх сил, аби показати правительству Злучених Держав свою прихильність; аби показати, що вони не тільки на словах добрі патріоти, але і на дїлах. Аби при акції Українців за 4-тою Позичкою Свободи був успіх, треба, щоби акція була зорґанізована. **Треба, аби Українцї мали свою орґанізацію для справ 4-тої Позички Свободи по всіх містах, де вони живуть, хоч би в маленькій громадї.** Доси було вже в нас богато покликів в тій справі і ми певні, що вже богато заложено **українських місцевих комітетів,** котрі мають занятись продажию бондів, однак мусять ще бути в деяких містах українські кольонії, котрі **доси ще не мають** комітетів 4-тої Позички Свободи. **Длятого отсим до них звертаємо ся, аби сейчас приступили до заложеня українського комітету 4-тої Позички Свободи і сейчас зголосились до місцевого американського комітету з заявою, що хотять помагати йому та співділати у продажі бондів серед місцевих Українців та домагатись, аби сей комітет подав у своїм звіті до Вашінґтону докладний виказ, на яку суму гроша купили бондів Українцї.**

З тою справою вже не можна зволікати анї одного дня; треба взятись до дїла сейчас.

Місцевий комітет буде мати три головні задачі:

1. Порозумітись з місцевим американським камітетом 4-тої Позички Свободи.

2. Розвести аґітацію серед місцевих Українців, щоби купували бонди тільки за посередництвом українського комітету; а котрі случайно куплять деинде, щоби зараз повідомили про се свій комітет, аби він постарав ся взяти їх до українського виказу.

3. По замкненю акції за 4-тою Позичкою Свободи подати звіт про свою діяльність секретареви Української Ради в Америцї, яка провадить евіденцію української акції в сій справі в цілих Злучених Державах. Листи адресувати так: **Rev. John Rubinowycz, Minersville, Pa.**

Коли так припильнуємо справи, то можемо бути певні ліпшого успіху ніж попередним разом і признаня для українського загалу за його патріотизм у правительства у Вашінґтонї.

* * *

Попередного разу, при акції за 3-тою Позичкою Свободи Українцї в Злучених Державах не списали ся добре. Не кажемо, що вони мало бондів купили; ми певні, що вони купили досить, але **не зорґанізували акції і не припильнували її і вийшло таке, що те, що Українцї зробили, пійшло на рахунок других народів.**

У звіті, присланім з Вашінґтону дня 18. с. м., є подано, що **Українцї** в цілих Злучених Державах купили бондів 3-тої Позички Свободи всего **за суму 129.000 долярів,** а крім того „Русини" за суму 13.000 долярів.

Як би се була правда, то се був би встид для 800.000 українського народу в Злучених Державах. Українцї добре розуміють, як і другі народи, **що то позичка і що держава дає ще процент від тої позички;** знають вони, що бонд то гроші, які все мають вартість, бо за них ручить найбогатша держава сьвіта, яка тепер є сьвітовою скарбницею, а котрих вартість ще постійно зростає через процент. **Отже: купити бонд — значить дати свої гроші в певні руки на ощадність.** Як же можна повірити, аби яких пів міліона галицько-буковинських Українців і понад 300 тисяч угорських Українців купило бондів третої Позички Свободи за таку малу суму?!

В се годі повірити. **Ми певні, що Українцї в Злучених Державах купили 3-тої Позички Свободи найменьше за 2 міліони долярів** (меньше-більше половину з того купили галицько-буковинські Українцї, а другу половину, або трохи меньше, угорські Українцї), **але що-ж, коли не вміли допильнувати справи і їх патріотизм записано на рахунок других народів.**

Поглянмо на сей звіт. Є там сказано так:

Поляки купили на суму	$37,583.000
Угри „ „ „	8,246.000
Греки „ „ „	6,838.000
Росіяни „ „ „	2,599.900
Словінцї „ „ „	1,569.000

Нема сумніву, що дуже богато Українців вписано до всіх тих 5 народностий, а все те через українську недбалість.

Який хосен Українцям з того, що польська, або угорська, або грецька або російська (московська) або словінська група буде подана більшою ніж вона в дійсности є?! Се є хосен для тих груп, але як вони будуть мати записані на себе більші суми ніж вони в дійсности купили, то з того Українцям потїхи не буде.

Тепер се мусить бути направлене. Українцї по всіх містах мусять припильнувати, **аби бонди куплені Українцями були записані на українське імя.**

Також повинні Українцї припильнувати, **аби угорських Русинів не вписувано яко „Росіян", „Словаків", „Угрів" або „Греків".** Вони тим тільки осьмішують ся і працюють в користь других народностий замісць в свою користь. Длятого треба на них впливати, аби бодай подавали себе за „Русинів" („Рутініен), як ще назва Українець їм така чужа.

Кличемо: До дїла, до працї, пильнуймо сеї справи, бо то справа американської републики і наша, українська!

UKRAINIAN PICTURES.

BY MARY CATHERINE PHELPS LYNCH.

"Nay, thou art not dead, Ukraine,
See, thy glory's born again,
And the skies, O brethren,
Smile once more!

"As in Springtime melts the snow
So shall melt away the foe,
And we shall be masters
Of our homes.

"Soul and body, yea, our all
Offer we at freedom's call—
We, whose sires were mighty
Cossack braves.

Ukrainian nation! Ukrainian people! Ukrainian Rada! The words are constantly before us these days. Yet they do not carry my heart across Atlantic and Carpathians, to that land greater than all France, holding its thirty million souls, whom to know is to love, pity and admire—even with her peace treaties signed!—but to East Seventh Street in New York city; to that morning on the last Sunday of December, 1916, when in quest of Russian music, I stumbled, late to Mass, up the steps of St. George's.

Motioned to another door by a solemn Slav carrying full seven centuries of sorrow in his eyes, I realized that St. George's parish, although Catholic, acknowledging the Holy Father at Rome as head of the Church, was Eastern and Ukrainian to the heart, placing its men on one side of the church and its women on the other.

In condescension to American ways, pews were provided, but only one here and there was in use. I made my way forward through a sea of Ukrainian devotion kneeling in the aisle. Once in a pew, I felt those Ukrainians were wiser than I. Kneeling benches had been forgotten, or perhaps considered too great a luxury, even in this New World of many luxuries, for those who had known all the bitter hardships of life in Little Russia. I found myself also on the floor and with the pew in front too high and the pew behind too close, it was, all in all, a very fitting penance preparatory for the coming Feast of the Nativity. For with their Eastern liturgies and customs, Ukrainians cling, of course, to the Julian Calendar, thirteen days later than our own and for them Christmas—or *Little Easter* as Eastern Christians quaintly call it—was yet to come.

But penance was soon forgotten in the glorious liturgy of the Mass—one of those Eastern liturgies which the late Andrew Shipman has brought so close to American hearts interested in the services of early Christians. The music, without instrument according to Greek Church custom, had for me far more of pure devotion than that so-perfect music of the Russian Cathedral choir. This always carries now the Metropolitan Opera House in its voice as it sings the Mass in that very religious setting of St. Nicholas', studded with icons and paved with sea of worshippers. At St. George's the choir is of mixed voices. Since the parish counts at least ten thousand Ruthenians (a local term for Ukrainians) in its fold, it can hardly be a case of expediency, so it must be Ukrainian custom pure and true.

Even so are these Ukrainians pure and true Russians from the very cradle of ancient Russia; the descendants of the original Slavic races that gave name to Russia. Recalling history, one readily understands with what reason these Ukrainians believe themselves the truer Russian race and culture type, as compared with the peoples of Great Russia (Petrograd its centre) who are half Finnish. In the Middle Ages when these men of Northern Russia were rude colonists, fighting with still ruder tribes of the North, our Little Russians, Ukrainians, Ruthenians—call them as you will—had established their capital at Kieff and here Christianity and European civilization came from Constantinople.

All the world who loves Russia, knows the history of the Ukraine. How in the thirteenth century the great Mongul invasion tore her State into shreds and razed Kieff to the ground. Then and there began that terrible martyrdom of the Ukrainian people—a martyrdom beside which Poland's century of subjection seems of little moment. Crushing yokes of subjection following one upon another; suffering added to suffering. Burning hope and every effort made, again and again, for recovery of national life; compelled each time to return to a lot more wretched than before. Yet with indomitable courage and a patience which only the great may know, Ukrainians refused to be absorbed by their half-Finnish brothers.

Of higher culture than her conquerors, Ukrainian language and laws were given to Lithuania. And although proscribed again and again by the tyranny of Great Russia, the Ukrainian language lives today, a glorious tongue rich in fork-lore of the mystic land, in splendid songs of old Slav, pure Russian, and in a national poetry full of history and traditions handed down through the village priests of Ukraine, to which one may not listen without a sob in the throat. Seven long centuries of suffering—that is the story of the Ukrainian people; a story without end in sight even though her peace treaties have been signed.

When Poland was partitioned, Austria received Galicia which was Ukrainian land—an must be hers again. Under Austrian rule, barriers to Ukrainian culture were raised and Galicia became the centre from which Ukrainian language, education and culture leaped the Carpathians and again filled the Russian Ukraine with hope of national life. But only for a moment. Russian tyranny again silenced the thirty million souls. "All Slav brooks must lose themselves in the Russian sea!" There was no longer a Ukraine nation, no Ukraine nationalism; no such word in the Russian dictionary, unless it meant "frontier"—thus did Great Russia spread her diabolic propaganda over the civilized world. Ukraine was forgotten. And then suddenly, less than a year ago, we read that Ukraine had declared independence! We remembered her then—the martyr nation!—and hailed the news with joy and a prayer that it might be fact as well as declaration.

And today, if in the bitter strife for this independence, Ukraine has made peace with the Central Powers, one remembers the seven centuries—and forgives her. That her martyrdom is to be prolonged is too certain today to permit us to look upon her as false to that equality and freedom for which we fight and for which she, as a people, has forever preeminently stood. One knows that Ukrainian wheat, sugar-beet, pig-iron and steel may serve as formidable factors against that very equality and freedom; and yet the exhaustion of seven long centuries of suffering are also to be weighed. Pity counterbalances condemnation.

At Mass that Sunday morning a year ago, I thought of all this suffering under every conceivable persecution, political, economic and religious, which these people about me had borne. I did not wonder over their lack of self-consciousness; there is no room for self in a people who have suffered as have the Ukrainians for sake of the great things of life. Nor did the whole-heartedness of their devotion, the ardor, the humility with which each soul seemed lost in God, cause me to marvel. I have seen many people at their worship, but none as these Ukrainians. I have known no other people who have been martyrs for seven centuries.

I wanted to remain for another Mass, so wonderful to me were these people about me, so glorious the old liturgy and ceremonies of the altar, for unlike a true Greek church, there is no screen here at St. George's dividing the nave from the sanctuary and all the beauty of the Eastern rite is ever before one's eyes. Yet aisles would in a few moments hold no more; even the pews were filled. I must go now or never. And so it was I learned of *The Night of Bethlehem*—another Ukrainian picture still vivid before me.

I tried to ask several girls at the door if there would be Vespers. But like the glorious liturgy of the Mass at which we had just assisted, their tongue was still as Eastern as the rising sun. Then at my side I found a young woman from whom I not only learned of Vespers, but of a multitude of interesting things as we stood under the choir loft and whispered. She spoke English and was altogether lovely. Did I know they kept their Feast of the Nativity later than we other Christians? And did I ever come to *The Night of Bethlehem* which the parish gave each Christmas in a hall near the church? She told me it was given as in the old country of Ukrainia: for centuries it has been a custom. She did not need to say that it was while forbidden all public use of the beloved mother-tongue, that Ukrainian hearts found outlet for expression and solace for suffering in such sweet old plays as this. A "scenic opera" she called it, charmingly literal. She herself took the part of the Blessed Virgin.... I promised to be there, and we went out together, she with her Eastern reverence of bending forward at the waist until her right hand swept the floor, I, with my Western genuflection—fealty to the One King.

And so when the Julian Calendar announced the return of Christmas for the Eastern World, a friend and I entered the Manhattan Lyceum on East Fourth Street. I know many a theatre haunt of Old World people in New York—yet other Americans know them too. But who ever hears today of the Manhattan Lyceum? At least it was Old World to the core that night, since the four Americans who came to the Ukrainian Mystery play were as lost in the Ukrainian sea as Great Russians had commanded Ukrainians themselves to be lost in the Russian.

St. George's pastor—a priest with the mysticism of the mystic East and that spiritual exaltation of the Ukrainian people written on his face—had given us our tickets the week before, translating the unreadable tongue and laughingly advising that we pay no attention to the "about 7:30" which meant *at least* 8:00 P. M. for the Russian, whether he be Great, or Little! He, with his curate, came in about nine. How long before the curtain went up I dare not say. The Fathers sat just in front of us and translated our programmes and explained this an that with whole-hearted zeal—it may have been for an hour or two! On the left were New York City school teachers who had all of Russia, except its faith and tongue, under their finger tips. With these learned ones, we vied in asking the priests questions concerning Great, White and Little Russian; of dead Lithuania, from which some Ukrainians will tell you they come and which one but vaguely placed a year ago, for, like Ukraine, Lithuania was a prohibited word; of the probable fate of the Ukraine when the Allies win the War; of Greek and Russian Church and whether, forgetting *filioque* clause, all will not soon have followed the Ruthenians into St. Peter's Fold, acknowledging his successor at Rome.... Our ardor in a thousand questions so pertinent to Ukrainia of little more than a year ago, was not in the least dampened because, at intervals, the pastor had to turn and with his cane capture a diminutive Ruthenian, broken away from parental moorings and, in his own fashion, celebrating *Little Easter* by racing up and down the aisles and climbing over the orchestra's chairs. Everyone chatted; everyone seemed happy for the Feast, forgetting perhaps for the moment that the sword was again piercing the heart of Ukrainia. For when hope of freedom dared again to leap into Ukrainian breasts, when they hastened loyally to support the Tzar against the Hun, Great Russia added still more cruel tyranny to her rule of the Ukraine, as she plunged into war that never-to-be-forgotten August.

Suddenly the orchestra begins softly. The pastor's cane in rapid taps loudly demands quiet. Silence settles on the house. Shepherds are heard singing in the distance:

Open, O Heaven, give us our Hope,
Abba, Jehovah, let the Messiah come!

All the centuries of suffering, the patient waiting, echoed in the words as they came from Ukrainian hearts that night. I hear them again as I read of Ukrainian Rada and peace treaties with Central Powers; and hearing them, I understand, at least a little, why Ukraine, so noble of heart, so great in patience, and greater still in love of freedom, has signed as she has done.

Before the curtain rose again, the pastor called some of the "angels" of the first act and introduced them. The majority were in school—several in high school and planning to teach later. Education has ever been dear to the Ukrainian—second only to freedom. I thought as I chatted with these girls, of all those Ukrainians who have risked life itself in order to slip across into Austrian Galicia to schools of Lemberg and Tarnopol.

There was a girl on our right whom the priest gently drew into the conversation—Sophia, a chambermaid in a small hotel up-town. I think I have never seen a sadden face. Four years in America, she told me in her broken English; all her people "over there." How could she be happy even at such a spectacle "*as this*," she demanded, when she knew how they were suffering—how cruel life was in Russia for the poor? I said she must be happy because Christ was born—the feast was His, not ours for sadness. Seven centuries of crucifixions had not pierced my heart as they had hers.

Gloria in excelsis bursts from the angelic hosts as shepherds and Magi press closely around the Crib.... The play is over. Yet the picture must remain vivid in each American heart there with me that night. Perhaps this year there were many more than four Americans gathered with the sons of Ukraine—not so much because within a year all that is of Russia has pressed so closely home, but because within one short year we too have learned to love simple things more.

(The Catholic World, September, 1918.)

Від Редакції.

Авторка сеї статї, пані Марія Катерина Фелпс Лінч, подавши на вступі гимн „Ще не вмерла Україна" в англійськім перекладї, пише про свої вражіня в українській церкві св. Юра в Ню Йорку. Вона дуже сподобала собі грецько-католицький обряд і український нарід, для якого має богато слів признання; цінить боротьбу українського народу за волю і желає йому повної свободи. Коли вона була в церкві в Ню Йорку і слухала пісень, то каже, зрозуміла: „цілі століття терпіня, терпеливе вижиданє, що відбивалось у словах відголосом зі серця, як се було тої ночи у церкві". Дальше авторка пише: „Я знова немов чую їх, як читаю про Українську Раду та про мировий договір хи, чому Україна, так шляхотна у терпеливости, а ще більша в любови волї, підписала сей договір".

Про Галичину каже пані Фелпс Лінч, що вона по довгій неволї мусить бути віддана Українї.

Ся стаття, як зазначено в горі, була поміщена в поважнім нюйорськім католицькім місячнику „Catholic World" за місяць вересень с. р.

В тімсамім випуску сього журнала є прихильна оцінка історії України проф. Рудницького. Сю оцінку, а також і другу простору оцінку з нюйорского тижневника „Nation", подамо в нашій часописи на другий раз.

ЖИДИ — НАШ ГРІЗНИЙ ПРОБЛЄМ.

Коли ми говоримо про властителів великих маєтків на Україні, то все, здаєть ся, маємо на думці польських і московських дідичів, а деколи додаємо до них також нечисленних дідичів українських. На їх адресу висилаємо в імени українського робучого народу міліони проклонів, великі засоби гніву і ненависти, бо се, мовляв, вони є найбільшим ворогом нашим.

Правда, сього годі заперечити. Дідичі все були, є і будуть ворогами для нас, робучого народу. З ними робучий український нарід мусить вести безвпинну боротьбу і відпочати в ній аж тоді, як побіда стане по його сторонї. Але ми, а головно державні Українцї, все навчили ся бачити лише одного ворога, а другого укривати, хоч один не є ліпший від другого.

Не годить ся перечити, що українські, польські і московські дідичі є в однаковій мірі ворогами українського народу. Вони однаковим способом, однаковою виробленою системою тягнуть з нас зиски, висисають нашу кров і здирають з нас шкіру. Але ходить о правду. Чому ми все звемо українських, польських і московських богачів на Українї нашими ворогами, а називаємо чорносотенцями тих, що до наших грізних ворогів зачисляють також і Жидів?

Чому деякі державні Українцї вважають собі за честь виступати все, на кождім кроці проти української буржуазії, а рівночасно „поступовим плащиком" прикривають Жидів, які розгосподарились нині на Українї ліпше ніж котрінебудь инші зайди? Чому не міряти одною міркою всіх ворогів українського народу? Чому бачити своїм ворогом лише московського і польського кольоніста, а для жидівського кольоніста домагатись рівноправности?

Дивне се поняте про наших ворогів. Воно мусить щезнути, коли ми дійсно бажаємо стати панами свого рідного краю. Ділити ворогів на кляси нема причини. Казати, що нам грозить лише польська і московська кольонізація, а жидівська ні, не можна, коли знаєть ся власне, що і одна і друга і третя кольонізація нашого краю грозить нам в однаковій мірі. І одні і другі є для нас грізними, бо московська і польська кольонізація захопила наші села, а жидівська захопила українські міста.

Цікаво буде приглянути ся, який стан богатства по українських містах находить ся в жидівських руках. Нових статистик не маємо, тому візьмемо тут під увагу статистику з 1912 року. Київська газета „Рідний Край" (ч. 15, з 1912 року) доносить, що після урядової статистики міських маєтків у Полтавщині, в містах сеї провінції, яку уважаєть ся наскрізь українською, є 10.100 Жидів-властителів реальностий в противставленю до 4.690 властителів української або московської національности. Вартість жидівських реальностий виносить понад 309,000.000 карбованців, а вартість українських реальностий виносить меньше ніж 40,000.000 карбованців. Отже в полтавських містах Жиди мають в десятеро стільки маєтків, що Українцї, Москалї і Поляки разом.

„Чи се не страшні цифри? — питає з того приводу наведена висше газета. — Он, як вже розкорінив ся в полтавських містах сей „безправний" і „упосліджений" нарід!... Воно й без цифр можна се бачити. Підїдьте ви до Кременчука, в Ромни, в Переяслав, то побачите, що не треба й преславного Бердичева, бо в сих містах всі площі, всі осередні улиці, всьо загнїзджене Жидами. „Паном села є місто", каже народна пословиця. А коли в містах панують Жиди, то хто панує в краю?

„Нехай же сї цифри перегляну́ть ті, що розпинають ся за Жидами та вимагають для них рівноправности". Нехай перегляну́ть їх сї, що звуть чорносотенцями тих, які стараують ся сказати народови гірку правду про Жидів. Нехай перегляну́ть їх ті, що не хочуть бачити, не хочуть і другим показувати, яким страшним лихом насуває ся на Україну жидівська кольонізація.

„Ще-ж пак Жиди в нас „пригнічені" та „безправні" — пише дальше „Рідний Край". — А що-ж би було, як би вони мали повноправє? Нї, не дай, Боже, щоб наш край опинив ся в повній власти сього племени. Воно мов червак сточить нашу країну, засмокче наш нарід.

„Щирі сини нашого краю не повинні розпинатись за тих напасників, а всіми силами бороти ся проти них, проти їх кольонізації, проти того, щоб вони мали більшу змогу розкоріновуватись у нашій країні, більшу змогу визискувати та витискати наших людий на всіх житєвих дорогах.

„Нема тут ніякого чорносотенства, коли на основі певних цифр дивимо ся на Жидів яко на шкідливих для нашого краю кольонізаторів. А коли хто уважає щонебудь за зло, коли не хоче, щоб воно ширило ся, щоб здобувало більше право і більшою силою нам дошкуляло", так нехай поборює се на кождім кроці. (В).

В СПРАВІ КВЕСТІОНАРІВ!

Звертаєть ся увагу осіб, які реджістрували ся дня 12. вересня, а які находять ся у віці від 19 до 20 літ або від 31 до 36 літ, що розсилка квестіонарів для них вже розпочала ся. Найдальше до дня 30. вересня кожда особа у повисше наведенім віці повинна одержати квестіонар.

Хто би до 30. вересня не одержав квестіонара, є обовязаний особисто зголосити ся у своїм локал-борді і зажадати видачі квестіонара.

Припильнуйте, щоби квестіонар був точно виповнений і на час засланий до локал-борду.

ДОПИСИ.

З PERTH AMBOY. N. J.

Збори в справі четвертої Позички Свободи.

Дня 15. вересня б. р. відбули ся в нашій місцевости українські збори в справі четвертої Позички Свободи. Тутешний комітет запросив усі братства і товариства до галі церковної, а також запрошено бесідників з Перт Амбою і з иншої місцевости. На ті збори прибули всі Українці і Українки з Перт Амбою і з околичних плейзів. Галя була заповнена людьми.

Предсідатель тих зборів, п. Іван Ваверчак, представив бесідників: насамперед майора сього міста п. Дж. Т. Брока, відтак п. К. Кирчова, головного предсідателя У. Н. Союза.

Товариство співацьке „Боян" відспівало американський гимн, котрий був дуже добре вивчений нашим дякоучителем, п. Ів. Грабаром. Увесь зібраний нарід здивував ся і сам майор сего міста був дуже задоволений, як почув той спів в англійській мові, а також співи українські.

По скінченю співу перший промовив наш парох, о. Чапинський. Він пояснив людям причину і ціль сих зборів та сказав, що Американці повинні знати, що є якийсь нарід український в Америці.

Другим бесідником був майор сего міста, котрий говорив по англійськи. Він дуже красно привитав нашу парохію в Перт Амбой і наш нарід український, а також розяснив людям справу четвертої Позички Свободи.

Предсідатель Укр. Нар. Союза, п. Кирчів, мав дуже красну промову про наш нарід український в Америці і про четверту Позичку Свободи. Між иншим він сказав, що ми мусіли завязати Український Комітет четвертої Позички Свободи, бо до сього завізвав нас американський уряд.

На останку говорив п. Іван Ваверчак. Коротко, але ясно і дуже красно пояснив усе потрібне, а відтак подякував усім бесідникам і всьому народови зібраному, а також товариству співацькому за його красний спів.

Після того вибрано місцевий комітет до четвертої Позички Свободи. До того комітету увійшли: Іван Ваверчак і П. Щуцький, предсідателі; Йосиф Ваверчак і Іван Козак, касієри; М. Чумер і М. Белнів, секретарі; Гр. Гиба, В. Берко, Гр. Клим, Юрій Левків, Гр. Маслій, Н. Колодій, Яким Кузьма і Йосиф Голіновський, члени.

Сей комітет запросив усіх місцевих Українців, аби зійшли ся в неділю, 22. вересня, зараз по Службі Божій, до церковної галі на нараду в справі четвертої Позички Свободи.

Український Комітет.

ПОДЯКА.

Дня 15. вересня с. р. відбула ся у нас в Перт Амбою маніфестація в справі четвертої Позички Свободи, на якій поміж иншими місцевими бесідниками промовляв і член Головного Комітету, Впов. п. К. Кирчів з Джерзи Сіти, який, яко знаменитий бесідник, дуже добре вивязав ся зі своєї задачі. Сею дорогою складаємо в імени нашої громади середечну подяку Впов. п. К. Кирчову.

ВІД КОМІТЕТУ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ:

Іван Ваверчак, предс.;
Мих. Чумер, секр.

———o———

З NEW YORK. N. Y.

5-літний ювилей „Вільних Козаків Міста Львова".

В неділю, 15. вересня б. р., товариство „Вільні Козаки Міста Львова", відділ 143 Українського Народного Союза, відсьвяткувало 5-літний ювилей свого істнованя. Сьвято відбуло ся в Українськім Народнім Домі, при Шестій улици. Учасники сьвята заповнили простору салю по береги.

В програму сьвята входили співи, декламації, промови і музичні продукції. Хорові продукції виконав Український Хор під проводом Мирона Гундича; музичні продукції — музика С. Цембрівського. Декламації виголосили: пані Л. Мулярчукова („Кавказ"), її дочка Мелянія Мулярчук („До України"), учениця М. Василик („Треті півні"). і Е. Душник („Каменярі"). Тут мушу зазначити, що декламації дітий випали несподівано красно, бо обі вони, М. Василик і М. Мулярчук, одержали від присутних бурю грімких оплесків. Радіє серце, коли ти чуєш чистий виговір українських слів з ніжненьких усточок наших дітий в Америці. Се не старий край, де язик української дитини нічим не покалічений; се чужина, Америка, край англійщини, де, як дехто каже, діти чужинців засуджені на винародовлене. І тому тобі стає на души лекше, коли ти чуєш, що котрась українська дитина володіє українською мовою на рівні з анґлійською. Се можна було чути власне на згаданім висше сьвяті, де дві маленькі дівчатка так якось живо, інтересно і з чутєм серця виголошували українські поезії. Батьки і матери! Вам честь належить ся, що навчили дітий своїх своєї рідної мови, що не забули в чужині національного обовязку.

Пятою точкою програми був реферат п. Миколи Д. Величка, „Політика іміграції". Референт вказав на два приміри політики іміграції супроти рідного краю, політики активної і пасивної. На запит, чи й українські емігранти можуть провадити такусаму політику супроти рідного краю, що й Чехи-емігранти, звучала відповідь: Чеська загально-народна політика перенесла ся з Праги за границю; українська-ж остала ся таки в рідним краю. І як довго українську загально-народну політику провадить старий край, а не заграниця, так довго українські емігранти не повинні ніколи виступати самостійно в загально-народних українських справах. Без дозволу старого краю українські емігранти не можуть робити нічого такого, що має загально-народний характер. Еміграція може висказати, але не накидати свою думку старому краєви. В партійній боротьбі на Україні українська еміграція повинна бути невтральна і все попирати тих, які признають себе Українцями і роблять в користь українського народу. У внутрішнім житю на чужині українська еміграція може виступати самостійно. Нам старий край не потребує давати дозволу на орґанізоване своїх товариств на чужині: натомісць ми мусимо мати дозвіл від старого краю тоді, коли ми задумуємо зробити якісь крок, що обходить весь нарід.

Вступне слово виголосив Д. Шагай. Повитавши радо в імени товариства всіх присутних на сали гостий, п. Д. Шагай переповів коротко історію товариства „Вільні Козаки Міста Львова". Се товариство основано в 1913 році. Числило воно тоді 23 члени. Тепер, по пятьох літах істнованя, товариство числить около 150 членів, а маєток товариства виносить 3.000 дол. Часть сих гроший ульоковано в Українськім Народнім Домі, а часть находить ся в банку.

Кінчачи сю допись, я, дописуватель, звертаю ся до Українців з Ню Йорку: Ставайте в ряди товариств, гуртуйте ся разом, бо в злуці наша сила, в силі наше право, а в праві наша власть і доля.

Присутний.

———o———

З PHILADELPHIA. PA.

Де правда?

Вже в двох числах „Народної Волі" зі Скрентон, Па., розписують ся наші великі мужі довіря про віче з дня 25. серпня с. р. Читаючи справоздання та спростовання, пригадуєть ся мені пословиця: „Видить тріску в оці другого, а в своїм не видить поліна".

Люди, котрі закидають комусь брехню, самі брешуть. Люди, котрі нарікають, що „Свобода" містить чиїсь „брудні статі" та „пашквілі", самі в десятеро більше заповняють „Народну Волю" таким брудом, уживаючи стільки уличної лайки, що годі припускати, аби сі людонькове були при здорових змислах.

Вкінци ось-те австрофільство. Ті, котрі найголоснійше кричать про австрійську зраду, тісамі позістають горожанами Австрії, хоч мають нагоду стати горожанами країни демократичної, Злучених Держав, країни, котра дає їм спосібність бути людьми свобідними. Тісамі, котрі на саму згадку про Австрію впадають у злість, тісамі на „квестіонарах" записали ся в рубрику „Alien Enemy", себто „ворожі чужинці". Дальше ті, котрі всюди кричать, що ось ті а ті поховали ся за „бонди", тихсамих треба було не тільки просити, але аж чужі їх змушували до купна бондів. На се є десятки фактів. А що покаже найблизша будучність та послідна реґістрація?...

Та я мав на гадці отті дописи, в котрих то ужито моє імя та в брудний спосіб мстять ся на людині, котра сьміла піднести голос в обороні правди.

Читаючі славно перехвалені справоздання Ф. Річинського, дивую ся, по що ся людина бере на свою влабу голову стільки праці, котрої не може як слід виконати.

Не меньше культурним та правдолюбивим оказавсь і Т. Задорожний, котрий в своїй базґранині наплів як Гриць бабі„Товариші" один бреше, другий підбріхує.

Входити в полеміку з оттакими правдолюбами та великими народними робітниками я уважав злишним, та отсе дуже часто можна бачити оттакі справоздання, а люди, читаючи їх, справді думають, що то все правда. Через те цілком невинно нераз потерпить людина, а розбишаки пера триюмфують, що ось заїхали тому а тому, най знає!...

Через справи орґанізаційні я прибув на віче в половині бесіди Січинського, котрий так і виляв свою злість на всіх і вся. Але я сумніваю ся, щоби богато людий чуло, про що він говорив, длятого, що на гали люди досить голосно розмовляли та і вітраки немилосерно шуміли. На сали можна було сидіти вигідно длятого, що кожде друге крісло було порожне. Цікавим є, як могло бути аж 1.500 людий, як пишуть дописувателі? А повинно би бути, бо се справа наша, се доля рідних братів. І як я довідав ся з достовірних жерел, то на початку було досить велике число людий, та половина вийшла з галі, як тільки зачали продавати книжки.

Зачали ся резолюції одна по другій. Ті, що на переді сиділи, підносили руки, а ті, що не розуміли, о що розходить ся, а то і не чули, про що говорено, сиділи собі спокійно, не перестаючи перешептуватись.

Цікавим є, де поділась та резолюція, котру читав Січинський (здаєть ся, трету з ряду), котра звучала, що „всі зібрані люблять і попирають Федерацію" і т. д.? За принятєм сеї резолюції піднесло руки кількадесять людий, а проти не було нікого. Тоді Січинський давай викликати вовка з ліса та з кпинами на адресу філядельфійської інтелігенції — редакторів „Америки", Провидіня, Ради, — та кінчив: „Не вжеж ніхто не має на стільки відваги, виступити та сказати, що Федерація не подобаєсь?" На се встав низше підписаний і сказав: „Прошу! Тут було заголошене віче в справі протестів проти надужить ворогів в нашім рідним краю, а не партійні справи, щоб хвалити або ганити Федерацію". Помимо, що говорив виразно і піднесеним голосом, Січинський не чув і попросив, щоб він вийшов наперед. І ось вийшов Слободзян не „з цвікером на носі і шкіряною торбою в руках", як се привиділось Річинському, і ніхто не кричав брудними словами, як се уроїло ся в хорій мозківници того-ж. Вийшовши наперед, сказав, що ґоворить яко Слободзян, а не жаден репрезентант; повторив попередні слова та додав, що як Січинський схоче переконатись, як дуже люди люблять Федерацію в Філядельфії, най почислить, скільки вона сталих членів має (котрих є заледви кількадесять).

Дальше Січинський висказав, що тільки мав, на адресу Української Ради, за книжку, в котрій є погляд, що „Українці покладають великі надії на Австрію", і т. д., питаючи Слободзяна, чи він годить ся на той погляд. На то Слободзян відповів, що книжки такої не читав і яко горожанин Злучених Держав та Українець не вірить в таку розвязку українського питаня, та дивуєть ся, що про сю книжку редакція „Народної Волі" висказала ся досить прихильно. Дальше звернув увагу, що і Січинський, промовчуючи сей факт, не скритикував на часі; тимсамим або годив ся з таким поглядом, або скривав для себе оруже, котре хотів ужити. Впрочім не видить причини, чому кидати камінем на людий, котрі колись думали инакше. Ось не так дуже давно у тійсамій гали тісамі люди ухвалювали резолюції з довірем для Австрії, а з погрозами для Росії (були там і великі федераційники, котрі казали: не тільки з Австрією, але і з чортом у злуці, щоб лиш Україна була). Тісамі люди гордились Українськими Січовими Стрільцями, а навіть нинішні проводирі (як Січинський) самі заявляли, що хотіли записуватись до Стрільців, аби бороти ся за свободу України під покровом Австрії і т. д. Зміняють ся часи, обставини, і люди зміняють свої переконаня.

Відтак Слободзян заявив, що на адресу завязавшого ся Українського Народного Комітету в Філядельфії, котрого він є секретарем, федераційники виговорюють, що той комітет має орґанізувати людий на різню і т. д., та потверджував се сьвідками, але тут якраз інтересований Гнат Кудла і прочі давай кричати, що то не до річи (бо їм не подобало ся, що люди могли би дізнатись про їх кириню), а сам голова віча, А. Бучацький, давай співати дивними голосами, що Слободзян належить до „Зради", длятого не має голосу.

Дальше Січинський взиває всі братства і товариства, щоби вибрали делеґатів, а ті щоб заняли ся четвертою Позичкою Свободи.

На се Слободзян заявив, що такі делеґати вже є вибрані і мали збори та завязали комітет. Тут А. Бучацький, Річинський і проча братія давай заперечувати, що то все не в тій справі було, що про позичку ніхто не говорив. Тісамі, з котрих один репрезентував Окружний Комітет Федерації, а другий Драматичний Кружок, тісамі, що чейже не поглухли були, коли то Т. Грицей, Слободзян і инші ставили „Позичку Свободи" на першім місци, тісамі дістали поличник, як зпоміж публики дали ся чути голоси з признанем для Слободзяна, на чім і справа скінчила ся.

Не знаю, чому справоздавці промовчали про большевицьку дискусію із ідлившими словами на адресу Української Центральної Ради та з виводами Січинського, що він вже волів би большевиків ніж кайзера. Та Річинський скінчив своє віче на Слободзянови — скінчив з умілєним вичерпанем і сердега не знає, „що він говорив, що хотів, я не знаю і ніхто не знає", бо секретар „не бажав собі слухати". Як то розуміти? Де льогіка? Се чисто по федераційному. Кличуть чоловіка до дискусії і „не знають, що він говорить", а не знають тому, „що не бажають собі слухати". За се секретарі чули, як „хтось" батярськими словами обиджає чоловіка і солідаризують ся з тою морально упавшою людиною та пишуть про се до часописий і тішать ся, що колись також хтось виказав в подібний спосіб свій урівень культури.

Філядельфійська громада мала знов нагоду переконати ся, що ось-такі проводирі її затуманюють. Скликують віча нібито в цілях загально-народних, а тимчасом висувають партійну політику. Нарід приходить в справі протесту, а тут лайка на всіх і вся, сплетні і „бізнес". І так, як на вічу в маю 1916 р. нарід зложив парусот долярів на книжку в анґлійській мові про Галичину, котра і до нині не побачила сонця божого, так і сим разом Філядельфійці мають покривати кошти з прогульки тоді, коли своїх довгів є досить.

Р. Слободзян.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

До відома всім українським місцевим комітетам стейту Ню Йорк, Ню Джерзи і Конетікут (Фейрфілд Кавнти).

Отсим повідомляєть ся Вас, що надходячу кампанію четвертої Позички Свободи можете перевести в двоякий спосіб.

„Перший спосіб: Місцевий комітет, коли хоче, може увійти в порозумінє з котримсь своїм місцевим банком і може відтак сам брати від своїх місцевих Українців завдатки на закуплені бонди, або гроші за закуплені бонди, а також дальше колектувати гроші від тих, що взяли бонди на сплату і відповідно до порозуміня з банком відносити (депозитувати) зібрані гроші до дотичного банку, так довго, доки всі замовлені бонди не будуть вповні виплачені. По виплаченю банк або сам доручить кождому його бонд, або дасть їх комітетови, а сей роздасть людям. Коли отже дотичний місцевий комітет схоче в той спосіб перевести в себе четверту Позичку Свободи, тоді кождий Українець в тій місцевости має купити бонд чи бонди в своїм льокальнім комітеті, а не де инде, а місцевий комітет має постаратись, аби банк, з котрим він увійшов в порозумінє в тій справі, дав йому всі потрібні друки і інформації до сеї справи. Друки, як пр. субскрипційні листи (замовленя на бонди), можна дістати у секретаря Головного Українського Комітету при другім федеральнім дистрикті в Ню Йорку. Голосити ся по сї друки треба на адресу:

LIBERTY LOAN COMMITTEE,
UKRAINIAN DIVISION,
37 Liberty St., New York, N. Y.

Другий спосіб: Коли місцевий комітет не схоче так і в той спосіб занимати ся спродажию бондів надходячої четвертої Позички Свободи, тоді такий комітет має ширити як найбільшу агітацію за закупном бондів і тримати докладний рекорд, скільки і за яку суму закупили Українці бондів в його місцевости. Тоді і в тім випадку Українці мають купувати бонди там, де їм найдогіднійше, чи то в фабриці, чи деинде. Та як би воно не було, чи місцеві комітети перевeдуть в себе четверту Позичку Свободи в перший чи в другий спосіб, — головна річ: треба доложити всіх старань, всіх зусиль, аби Українці купували як найбільше бондів і щоби кождий місцевий комітет по реченци спродажи бондів сейчас донiс до Головного Українського Комітету на висше наведену адресу точне справоздане про скількість і про суму, за яку Українці закупили бондів в своїй місцевости.

Дальше, у висше наведених стейтах, де не зорганізовано місцевих комітетів, Українці мають купувати бонди, де кому догідно, лише просить ся їх, аби памятали, що кождий український цент має бути зарахований на кредит Українців, справи української, і тому щоб кождий Українець, коли купить бонд, сейчас повідомив про се Головний Український Комітет на висше подану адресу, подаючи своє імя, назвиско й адресу, і скільки купив чи замовив бондів та на яку суму.

Отже до праці!

ЗА ГОЛОВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ ДРУГОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО РЕЗЕРВОВОГО ДИСТРИКТУ В НЮ ЙОРКУ:

С. Ядловський, голова,
Ів. Добрянський, секр.

Я знаю шити, прати, а варити навчу ся при матери, от і все, що для мене потрібне. „Учеьою" мені не треба бути; а написати лист та дещо инше знаю".

„Що прийде мойй дочці з науки! — думає собі неодна мати. — Дівчина гарна, здорова, вродлива та трудяща, заміж вийде скоро; пощо їй школи? Хлопець потребує більше, але дівчина, — пощо їй сего?"

Так думають майже всї наші жінки та матери. Їх голова занята щоденними турботами, дрібними домашними обовязками. Що там діеть ся в широкім сьвіті, в нашім краю, між нашим народом, про се наші жінки не знають, бо не читають книжок ні часописий. Нема на се часу, кажуть.

Воно сумне і признати треба — болюче, що наше жіноцтво так байдужно відносить ся до сеї справи. Се наше лінивство, байдужність, спричинює, що другі одиниці, готові до загально-народної праці, до жертв, не маючи піддержки, не можуть нічого зробити, бо не мають помочи з боку тих, які також могли би працювати.

А сему зарадити може лише правдиве образоване. Образована жінка завсіди займе собі час роботою, що нікому не стане на перешкоді, оминає обмови та сплетень, та стараєть ся бути взірцем для других. Необразована жінка не дбає про щось лучшого, висшого; їй се байдуже. Вона і другому докорити схоче, обмовить сусіда, і з дітьми обходить ся немилосердно, словом, в неї нема того, що повинно робити кожду жінку ніжною; нема того, що в нашім понятю має бути якесь невинне, сьвяте. А все через брак просьвіти.

Колиж просьвіта мов чиста вода обмиває душу нашу з тємноти; коли нас покріпляє та додає сили в боротьбі з житєм; коли мов сонце ясне просьвічує наші дні, нашу буденщину — то чомуж жінка не має зачерпнути сеї цілющої води; чому вона не має огріти ся сим животворним сонцем, щоби стати висшою умом, гарнійшою на души, ліпшою в щоденнім житю — стати правдивою жінкою.

ЧИ ЖІНКАМ ПОТРІБНА ПРОСЬВІТА.

Кілько разів писало ся про просьвіту, образоване, то воно якось усе виходило, що просьвіти, науки і образованя потрібно виключно мущинам. Про те, що треба образувати наших дівчат, будучих жінок, в нас мало де говорить ся. А про се треба в нас дуже богато сказати. Питане про образоване нашого жіноцтва є таксамо важне, як і инші справи, порушувані від часу до часу в наших часописях. Нашому народови бракує чимраз більше образованих дівчат.

„Пощо мені наука? — думає собі неодна з наших дівчат, —

ПОДЯКА.

Ми низше підписані складаємо від серця щиру подяку Головному Урядови У. Н. Союза, як також нашим місцевим урядникам відділу 155 Тов. Зап. Січи, за виплачене нам 50 долярів з фонду убогих яко запомоги.

Дорогі Братя, я, яко член Тов. Зап. Січи, від. 155 У. Н. Союза, хорий від десяти місяців на сухоти. Та мені однако, бо один Господь знає, що буде зі мною, але моя жінка з маленькою дитиною знаходила ся в прикрім положеню, бо дежь жінка з маленькою дитиною може собі раду дати? Однак в нашім У. Н. С. члени милосерні. У. Н. Союз неодну слезу обтер з бідного лиця. Так і я мав надію, що і моїй жінці з дитиною не дадуть загинути. І я не помилив ся. За старанєм нашого місцевого Уряду Тов. Зап. Січи ми отримали підмогу, і то підмогу княжу! Бо як не вравдувати ся такою підмогою, коли ми призабули, як цент виглядав би в наших руках. Отож кличу до Вас, дорогі Родимці: Ставайте в ряди до так могучої, щирої і жертволюбивої організації, котрою є У. Н. Союз. В У. Н. Союзі знайдете поради-розраду і підмогу. До Вас, краяни, котрі ще не належете до так могучої організації, якою є У. Н. Союз, а котрі живете в Перт Амбой і околици кличу: Підийть на мітінг Тов. Зап. Січи, а переконаєте ся, чи правду я тут подаю. Най не буде ані одного Українця, чи Українки в нашім плейзі, котрі би не належали до У. Н. Союза. Най розвиваєть ся У. Н. Союз! Най жиють Головні Урядники У. Н. Союза! Най жиють місцеві Урядники Тов. Зап. Січи, від. 155 У. Н. Союза! Щире Бог заплать!

Іван і Юстина Костюшко.

Наша газета є **присьвячена робітничій** справі. Доля та судьба нашого **робітника лежить нам на серци** передівсім. Не дбаєм о зиск, **тільки о твоє добро, мученику** праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

ДО УКРАЇНЦІВ В НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦИ!

В НЕДІЛЮ, 29. ВЕРЕСНЯ С. Р.
в Українськім Народнім Домі, 217-19 Іст 6-та ул., Ню Йорк
о годині 7-мій вечером.
відбуде ся

СІЧОВИЙ КОНЦЕРТ

З НАГОДИ ВРУЧЕНЯ ПРАПОРІВ.

Вступ лише 50 і 35 цнт. Гет-чек даром.

Дорогі Родимці! Коли Вам дорога рідна пісня і музика, коли Ви вірите що лише в єдности сила і коли Ви признаєте що лише добре вихована молодіж забезпечує будучність народа, приходіть на сей небувалий концерт, устроюваний нюйорською Січию, а з певностию не пожалуєте!

Програма концерту така:

1. Американський гимн ....муз. т-ва ім. М. Лисенка
2. Вступне слово...........
3. Хор Української Бесіди.
4. „В гору прапор", декламація.................січовичка М. Василик
5. Вільні вправи маленьких Січовичок.
6. Скрипкове сольо...п. М. Корикора
7. Декламація „У Січи"....................січовик З. Петрів
8. Вільні вправи маленьких Січовиків.
9. Пописові виступи чеських Сокілок і Соколів.
10. Пописові гімнастичні вправи хорватських Соколів.
11. Розвиване прапорів.
12. Вручене прапорів і вбиване цьвяшків.
13. Хор Української Бесіди.
14. Закінчене.

ПО КОНЦЕРТІ БАЛЬ.

Підчас забави будемо вписувати в члени нових Січовиків і Січовичок без вступного. 113-16

За добру забаву і порядок ручить СІЧ.

УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ В ПІТСБУРҐ С. С. І ОКОЛИЦІ!

ВЕЛИКІ ЗБОРИ В СПРАВІ ЧЕТВЕРТОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ

відбудуть ся

В НЕДІЛЮ, 29. ВЕРЕСНЯ Б. Р.,
о годині 8-мій вечер,
в гали парохіяльній при 7-мій і Карсон улици (Савт Сайд).

На тих зборах будуть промовляти американські і українські бесідники, котрі Вам дадуть точні інформації, що Позичка Свободи значить і яку вартість вона має для нас, Українців. Прийдіть на ті збори як найчисленнійше, а не пожалуєте, бо хто з Українців не вислухає нашого поклику в справі Вуйка Сема, то поповнить великий гріх народний Україні! Лучаєть ся нагода показати Американцям, що наш нарід патріотичний і свободолюбний і знаємо, як свободу шанувати. На тих зборах будеть ся спродавати бонди четвертої Позички Свободи і кождий буде мати нагоду показати що є патріотом та прихильником вільної і свободолюбної Америки. Надіємо ся, що між нашими Українцями не буде таких, котрі не купили би бодай одного бонду четвертої Позички Свободи. Ще раз кличемо до Вас, Українці і Українки, не дайте ся застидати другим народностям і прийдіть на збори як найчисленнійше. 114

ЗА КОМІТЕТ ЧЕТВЕРТОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ:
Гр. Шабатура, секретар.

СТ. ЛУІС, МО.

Заходом бр. св. Володимира Великого, від. 179, відбудеть ся

БАЛЬ

ДНЯ 28. ВЕРЕСНЯ С. Р.
в Укр. Народнім Домі, під числом 1523 Гікори улиця.
Вступ від особи 15 центів.
Початок точно о год. 7-й вечером.

Котрий член на той баль не явить ся, заплатить кару один долар. Також буде приймати ся нових членів до Братства без вступного. Кождий член повинен постарати ся і привести найменьше одного нового члена, бо самі знаєте, що чоловіка нещастє і калїцтво чекає кождої хвилї. 114-15

Запрошуємо всїх Українців з околиці Ст. Луіс.

М. Броницький пр.; **І. Окуфрій,** кас.; **В. Андрев,** секр.

ЯК КАРАНО В ДАВНИНІ ПИЯКІВ.

В давній старині карали власти пияків дуже строго. За часів Сольона в столиці Греції, Атенах, якийсь урядник прийшов до службової праці пяний і за се засуджено його на кару смерти. Спартанці викорінили пиянство в себе в той спосіб, що в цілій країні вицинили виноград. Про горівку і пиво тоді ще ніхто не знав, отже і не було иншої нагоди до пиятики. За часів римської републики було строго заборонено пити вино всім людям до 30 року житя. Хоч упиване вином по 30-тім році житя не вважали за проступок, то за злочини, довершені в пянім стані, карали власти далеко острійше ніж за такісамі провини в тверезім стані. В таких випадках проступників карали подвійно: і за провину і за пиятику. Закон, виданий Пітаком з Мітілене, карав проступки, заподіяні по пяному, вдвоє острійше від звичайних. Основатель музулманського віроісповіданя, Магомет, заборонив зовсім уживати вина. Папи римські також бороли ся з пиянством. Король Карло Великий строго переслідував пиячене серед своїх дворян. В пізнійших часах богато королів виступало дуже рішучо проти пиятик. Так приміром французький король Франц I. був безпощадним для пияків. Він видав був закон, котрий постановляв таке: чоловіка, котрого вперше приловлено на пиятиці, мається покарати тюрмою, де можна їсти лише хліб і пити воду; приловленого вдруге бито палицями; за третим разом немилосерно сікли нагайками до крови. Хто-ж мимо сего не поправляв ся, а дальше пив, тому зразу відтинали великий палець на правій нозі, а відтак випікали розжареним зелізом знак на тілі, а на останок раз на все виганяли з краю. В инших краях пяниць замикали в тюрму і кормили стравами, вареними з горівкою; навіть хліб мочено в горівці. Зразу пиячина із зьвірячою жадобою кидав ся до такої „горівчаної" їди; але скоро обридли йому такі страви. Вязні-пяниці з омерзїнем відвертали ся від них і радше воліли терпіти голод і спрагу, ніж їсти страви, підправлені горівкою. Коли пяниці набрали вже такої відрази до їди, приправленої горівкою, що радше воліли з голоду вмерти ніж доторкнути ся їди, тоді випускали їх на волю. Наслідки сего були такі, що дуже рідко котрий з таких пяниць хотів пити. Декуди знов пяних забирали просто з улиць і замикали на ніч в тюрмі. Слідуючого дня раненько виганяли їх на улицю і казали їм замітати, без огляду на се, якого стану був пяниця. І се мало свої добрі наслідки, бо як вже хто доконче хотів упити ся, то щоби оминути сорому і насьмішок суспільности, пив в дома, а ніколи вже в прилюдних місцях.

Сі розумні постанови давних віків придалиб ся і в теперішних часах.

ОБУРН, Н. Й.

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ

в справі

ЧЕТВЕРТОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ

відбудеть ся

В НЕДІЛЮ, 29. ВЕРЕСНЯ С. Р. на гали п. Кащака.

Говорити будуть українські і англійські бесідники. На се віче суть обовязані прийти всі Українці з Обурн і околиці. Ні й одного не буде, котрий би не явив ся на се Велике Віче.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

МІСЦЕВИЙ КОМІТЕТ:
о. Д. Кульматицький, 14-16
Андрій Бурий, Иосиф Стець

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

УВАГА! УВАГА!

УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ З НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

Заходом Укр. Тов. „Подільська Січ" в Ню Йорку,
відділ 5-тий Укр. Народної Громади
— відограє —
Драм. Кружок Укр. Нар. Громади
представлене

„МАРТИН БОРУЛЯ"

комедія в 5. діях, І. Тобилевича

В СУБОТУ, 28. ВЕРЕСНЯ 1918
в Українськім Народнім Домі, 217-219 Іст 6-та ул., Ню Йорк.
Початок о годині 7.30 вечером.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Мартин Боруля.......п. М. Мелейко
Палажка, його жінка, п-ні А. Мелешко
Маруся, їх дочка..п-на К. Іваноєківна
Степан, їх син............п. В. Чірка
Гервасій шляхтич..п. П. Вацлавський
Микола, його син...п. Е. Жуковський
Протасій чиновник......п. Побіденко
Дульський чиновник.......п. Порило
Націєвський, регістратор........п. К.
Грандальов, повірений........п. Корда
Омелько, наймит Борулі..........
..........................п. П. Безталанний
Трохим, наймит Борулі....п. Дашенко

Вступ з гетчеком 75, 50 і 35 центів.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

Дорогі Родимці! Отсим запрошуєсь Поважаних Родимців на представлене „Мартин Боруля" на день висше поданий. Запрашаємо тому, бо се представлене дає пізнати коротеньку історію тодішнього часу і представляє живий образ з житя народного на Україні. Зміст сего представленя дуже поучаючий. Сподіємось численної участи а особливо від інтересуючих ся житєм українського народу.

Прибувші гості з певностию вернуть домів задоволені.

113-16 КОМІТЕТ.

ІСТОРІЯ І ПОЖИТОЧНІСТЬ ОГІРКА.

Огірок, як переконуємо ся з історичних переказів, звісний вже був людям тому 3.000 літ. В стариннім Єгипті, подібно як і в теперішнім, занимали ся люди управою огірків. Брак огірків в часі блудженя Жидів по пустини був причиною їх частих нарікань на Мойсея зі сторони невдоволених Жидів.

Взагалі в письмі сьвятім є кілька разів згадка про огірки, а також споминають про них і деякі давнійші грецькі письменники і кажуть в своїх творах, що огірки, які росли в околицях Антіохії, належать до найлучших.

Римський письменник Колюмелля згадує в своїх письмах, що мешканці Медесу в Єгипті через відповідну управу осягнули се, що через цілий рік мали сьвіжі огірки. Тойсам автор твердить, що хотячи, щоби огірки мали ніжний і приємний смак, належить їх насінє мочити в молоці і меді перед їх посіянєм.

Вітчиною огірків є Азія, однак в стані диким не найшов їх ще ніхто з подорожників.

В Англії, де тепер споживають велику скількість огірків і то як ярину, як рівнож у законсервованім стані, перед двіста роками уважали їх майже за трутину. Тому знаменитий тодішний лікар Абернехті писав таку рецепту: Возьми великий огірок, додай соли, перцю і оцту і викинь усе те за вікно.

Яко лічничого средства уживають соку з огірків і їх лупин на попадане шкіри на руках, а огіркова помада має помагати на весняки і сонічне опалене і впливати на виніжнене шкіри.

В Греції ще нині уживають лупин з огірків яко ліку на біль голови; прикладають ті лупини на чоло і голову і привязують сильно хусткою. Дозрілі, жовті огірки, по викиненю з них зернят, сушать на сонци, опісля мочать в горячій воді і уживають яко ліку на відмороженє.

В кождій українській хаті повинен находити ся Календар У. Н. Союза.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Український Комітет Позички Свободи у Вілмінгтон, Делавар.

У Вілмінгтон, Делавар, оснував ся український комітет для продажи бондів четвертої правительственної позички. До комітету входять: Петро Левицький, предсідатель; Теодор Яворський, заступник предсідателя; Тимо Колодій, секретар; Корнило Стрільбицький, Йосиф Скочипіль, Юрко Михуда і Дмитро Значко — члени.

Військові власти не признають супружеств, заключених по дни 5. серпня.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ґенерал Кравдер видав розпорядженє, щоби всі військові комісії не увільняли від війска ти мущин, які заключили супруже по дни 5. серпня 1918 року, але брати їх до війска, коли лише вони є здібні до військової служби.

Лист з табору Оптон.

На днях редакція „Свободи" одержала лист від жовніра-Українця, яких тепер є стаціований в таборі Оптон, недалеко Ню Йорку. В листі говорить ся, що велике число Українців служить при американській армії, але на жаль про них, а властиво їх національність, ніхто не знає. „Колись — пише сей жовнір — будуть розбирати уважно, котрий нарід помагав американській републиці бороти ся проти німецької небезпеки. І всіх будуть згадувати, всі національности американські дістануть признанє і вдяку за своїх поляглих синів, лише не Українці. Українські провідники повинні розуміти, що нас тут є велике число, тому повинні постарати ся, щоби ми були відповідно зазначені щодо нашої національности. Ми радо йдемо помагати сьому краєви, радо накладаємо головами за нього, але хочемо, щоби сей край був вдячний за наше геройство нашому, українському народови".

Молоко подорожіє.

З днем 1. жовтня б. р. ціна на молоці знова пійде вгору. Фляшкове молоко, яке тепер коштує 16 центів, буде коштувати 18, а молоко, яке коштує 14, буде коштувати 16 центів. Підвишку робить ся тому, що фармери домагають ся одного і пів цента більше на кварті молока. Предсказують, що в недовгім часі фунт масла буде коштувати 75 центів, а тузин яєць — одного доляра.

Зелїзничі катастрофи.

Гірам Белнап, управитель секції безпеченства при адміністрації федеральних зелїзниць, говорив недавно на зборах „Нейшенел Сейфти Кавнсіл" в Ст. Луіс, що протягом пять літ, почавши від 1. січня 1912 року і скінчивши на 31-шім грудня 1917 року, на американських зелїзницях було 980.565 імен на лїсті страт. З сього числа було 48.802 случаїв смерти, а 931.764 случаїв ушкодженя і покалїченя. Згинуло 1.391 пасажирів, 14.652 робітників і 32.879 инших; з ранених або покалїчених було 55.887 пасажирів, 815.897 робітників і 60.080 инших. — 1916 рік був найфатальнїйший. Того року кождих три і пів години гинув один робітник, а кождих десять мінут одного робітника ранено. За сї катастрофи зелїзниції платили річно пересїчно 30,000.000 долярів, або разом за пять літ заплатили пересїчно 150,000.000 долярів.

Батько звязав сина ланцюхом.

Поліція в Канкакі, Іллінойс, загостила до хати Михайла Сташкевича і знайшла його 13-лїтного сина Івана звязаного ланцюхом. Звязаний син був замкнений на піддашу. На його тїлї були знаки побитя. Син скаржив ся на батька, що він все його побиває. Батько знова каже, що син єдуже пустий і непоправний.

З Ню Йорку, Н. Й.

Міський радний Джеймс Гетч задумав внести резолюцію, аби область Ґренд Сентрал терміналу назвати „Першінг Сквер", в честь ґенерала Першінґа, головного команданта американських війск у Франції.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Сподїваний висліід жнив в Австро-Угорщині і на Україні.

Сегорічні жнива в королївстві польськім заповідали ся сьвітло. Гірше однак мала ся справа в Галичині. От, що пише про сю справу краківська часопись „Пяст" з 7. липня:

Після очікувань знавців належить сподївати ся в Австрії жнив середної якости, мало що лучших від минулорічних.

Озимина вправді заповідала гарні збори, однак пізнійше на значних просторах Шлеска, Моравії і Чехії викликала найперше некорисний вплив довготриваюча посуха, а опісля зимно спричинило ще більші шкоди. Тесаме відносить ся також до Галичини.

Також на Угорщині морози, що тривали близко 10 днів, спричинили шкоди в декотрих частях краю. Мороз не пощадив також засївів в певних околицях австрійських країв. Ще більше діймаючою в наслїдках показала ся та обставина, що в декотрих місцевостях упав дощ досить вже пізно.

В наслїдок морозу головно потерпіли жита, в котрих зерно не є цїлком повне. Сильні морози при кінци мая мали також некорисні наслїдки на бараболю.

Коли ще додамо хаотичні відносини на Україні, де більше ніж половина найурожайнійшого чорнозему лежить відлогом, то образ сегорічних жнив не представляєть ся рожево.

Нові президенти републики Сан Маріно.

З Сан Маріно доносять, що там відбули ся вибори президентів сеї маленької републики, яка має 22 квадратових миль американських територій, на якій жиє около 8.000 душ населене. Президентами вибрані: Протігене Еллоні, адвокат, і Франческо Моррі, рільник. Їх урядоване скінчить ся за шість місяців.

Нагінка на Жидів в Німеччині.

Звісно, що ніхто в сьвіті не є таким затятим ворогом Жида, як Німець. Німці ненавидять Жидів і при кождій нагоді стараються ся усувати їх від участи в якімнебудь житю в Німеччині. В останних часах німецька ненависть супроти Жидів в Німеччині виявила ся аж надто яскраво. Берлінська газета „Дайтше Цайтунг" развраз взиває правительство, щоби воно ввело в житє закон, який би заборонив раз на все іміґрувати Жидам до Німеччини. Німецька національна партія домагаєть ся, щоби Жидів усунути зі всіх висших і важнійших державних становищ в Німеччині, а цїсар щоби заперестав принимати на авдієнції Жида Ратенава. Ся партія домагаєть ся дальше, щоби всі професори і учителї німецької мови і літератури, властителї і управителї театрів були лише Німці, чистої крови.

Італія стратила у війні 1,350.000 людий.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Франческо Нітті, італїйський міністер фінансів, заявив, що протягом теперішної війни Італія стратила 1,350.000 людий в убитих і цілком нездібних до жадної праці. Він каже, що по війні Італія буде сильнійшою під оглядом мужеської сили, бо правительство правдоподібно заборонить всяку еміграцію. В Італії даєть ся відчувати тепер лише брак робучих сил, бо до армії покликано около 5,000.000 мущин.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. К., Бенд, Ореґон. — Ви пишете: „Чи польські патріоти цілком стратили розум? Таж не лише той, що грає на фортепяні, але і той, що пасе вівці, знає, що як не повинен Познань належати до Німеччини, Краків до Австрії, а Варшава до Москви, так і Львів, Холм і Перемишль не можуть належати до Польщі" — і питаєте, чи Поляки плетуть небилиці про „польський Львів, Холм і Перемишль" лише для забавки, чи вони дійсно пересякнені тим ідіотизмом? Так, Поляки дійсно думають про історичну Польщу „од моржа до моржа", і навіть французький премієр Клемансо приобіцяв їм таку Польщу. Але обіцянка не данка, каже народна пословиця. Коли сей мир має бути справедливий, то кождий нарід мусить дістати своє. Отже по справедливости Перемишль, Львів і Холм повинні належати до України, а не до Польщі. Колиж станеть ся инакше, то се не буде справедливий мир, але найбільша кривда, яку нам колинебудь заподіяно. — Деякі дослїдники впевняють, що Цигани походять з Індії.

Ф. С., Нюарк, Н. Дж., — Воно цікаве, чому Вас перенесли з четвертої кляси до другої, коли Ви жонатий і не є американським горожанином. Ви повинні ту справу розслїдити у своїм військовім бюрі. Другу клясу будуть брати до війска, коли заберуть всіх з першої.

М. Г., Ельвайн, Айова. — Про Городенщину доси нема ще ніяких вістий. Нема такого закона в жадній державі, який змушував би чужинця стати горожанином тої держави, в якій він жиє.

Т. С., Бінггемптон, Н. Й. — Ваш поклик не буде в нашій часописи поміщений. Можемо Вам його звернути, як пришлете 3-центову почтову марку.

І. Н., Рочестер, Н. Й. — Написане Вами спростоване ми могли би взяти під розвагу тільки тоді, як би наведені під ним імена були власноручними підписами дотичних людий, враз з їх докладними адресами.

А. В., Дітройт, Міш. — Містити тепер в ґазеті лист з 1916 року нема найменьшого інтересу.

М. Б., Маганой Сіти, Па. — Дякуємо за замітку.

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В ДЖЕРЗИ СІТИ.

Отсим повідомляєть ся, що збори Комітету Української Громади міста Джерзи Сіти, Н. Дж., відбудуть ся в середу, 25. вересня, о годинї 8-мій вечером, в церковній гали при Сусекс і Ґрін ул. Просить ся відпоручників братств і товариств о предложене на руки секретаря докладного виказу членів, аби комітет міг вирівнати ріжницю між позичками і розметом, а тимсамим покінчити рахунки коштів уряджeня походу дня 4. липня б. р.

ЗА КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ:
о. Ал. Улицький, предс.,
Степан Костів, секретар.

ПОДЯКА.

Отсим складаємо прилюдно нашу найсердечнійшу подяку пп. Петрови Лисякови, Андрійови Дячикови, Іванови Микулї, Петрови Маційовському, Михайлови Сидорови (стар.), Кирилови Піддубчишинови і Стефанови Миляновичови, котрі своєю безінтересовною працею, дня 1. вересня власним пожертвованем і прислугою помогли нам в урядженю пікніку, якого память не затреть ся так скоро в памяти учасників.

ЗА КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.:
о. Ал. Улицький, предс.,
Степан Костів, секретар.